

Mariestads kommun
info@mariestad.se

2024-06-04

1 (6)

Dnr-2022:8801

Uppföljningsbeslut

Uppföljning av kvalitetsgranskning av lärares
arbete för att tidigt motverka könsbundna
utbildnings- och yrkesval vid Högelidsskolan i
Mariestads kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval vid Högelidsskolan i Mariestads kommun. Granskningen genomfördes under hösten 2023.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 2023-12-06.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Högelidsskolan senast den 2024-05-28 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Mariestads kommun har inkommit med en sådan redovisning den 2024-05-27.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

- Lärarna behöver inleda ett arbete för att medvetet och kontinuerligt planera för att låta jämställdhetsperspektivet ingå i undervisningen i alla ämnen.

Skolinspektionens samlade bedömning av utvecklingsområdet är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten.

- Lärarna behöver tydligare integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen och se till att den blir relevant, uppdaterad och vidgar elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten.

Myndigheten förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen avslutar granskningen .

Bakgrund

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver inleda ett arbete för att medvetet och kontinuerligt planera för att låta jämställdhetsperspektivet ingå i undervisningen i alla ämnen.

Enligt huvudmannens redovisning har ett arbete påbörjats för att stärka lärarnas arbete med att medvetet och kontinuerligt planera för att låta jämställdhetsperspektivet ingå i undervisningen i alla ämnen. De insatser som redovisas är dock huvudsakligen sådana som handlar om att göra lärarna mer medvetna om hur normer påverkar deras arbete. Exempelvis har lärarna fört gemensamma diskussioner om hur de ska arbeta med jämställdhet utifrån hur talutrymmet i klassrummen fördelas mellan pojkar och flickor. Lärarna har även i sin lektionsplanering undersökt hur könsroller representeras i de texter och filmer som används i undervisningen och vid beställning av nya läromedel diskuterar lärarna frågan om begränsande könsstereotypa representationer.

Förutom dessa praktiska insatser för ett normmedvetet förhållningssätt framgår dock inte på vilka andra sätt lärarna arbetar med att låta jämställdhet inkluderas i de olika ämnena inom ramen för det centrala innehållet. Enligt huvudmannens redovisning förbereder dock skolan en handlingsplan inför höstterminen 2024 där det ska framgå hur jämställdhetsfrågor ska föras in i undervisningen i samtliga ämnen för respektive årskurs och stadium. Vidare anger huvudmannen att diskussioner planeras inför kommande arbetsplatsträffar som syftar till att skapa samsyn kring förhållningssätt gällande jämställdhet. Då detta arbete ännu inte påbörjats är det dock svårt att bedöma huruvida jämställdhetsaspekter verkligen får ta plats i ämnesundervisningen i flertalet ämnen.

Huvudmannen uppger också i sin redovisning att det påbörjade arbetet kring normer lett till att lärarna nu är mer medvetna och förberedda i de fall då undervisningen berör jämställdhetsfrågor, och att de bättre hanterar diskussioner med eleverna gällande dessa frågor jämfört med tidigare.

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete även behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver tydligare integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen och se till att den blir relevant, uppdaterad och vidgar elevernas perspektiv på framtida utbildnings- och yrkesval utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Enligt huvudmannen har ett planeringsarbete påbörjats, där rektorn tillsammans med skolans studie- och yrkesvägledare tydligare har klargjort för lärarna att undervisningen även på mellanstadiet ska inkludera studie- och yrkesvägledning utifrån rådande läroplan och att detta ska ske i flera ämnen. Det framgår också av redovisningen att

lärarna påbörjat ett arbete för att se till att den studie- och yrkesvägledning som ges är relevant och uppdaterad. Dessa båda mål ska uppnås genom tätare samverkan med skolans studie- och yrkesvägledare. Därutöver har lärarnas arbetslag påbörjat ett gemensamt arbete för att diskutera hur de i undervisningen kan belysa jämställdhetsfrågor kopplade till yrken och yrkesroller. Huvudmannen anger också i sin redovisning att ett försteläraryuppdrag planeras vilket ska fokusera på framtida yrkes- och studieval, men i detta sammanhang lyfts inte jämställdhetsperspektivet.

De redovisade insatserna är huvudsakligen på ett planeringsstadium och anger få konkreta uppgifter om hur de ska arbeta med att synliggöra hur kön påverkar framtida utbildnings- och yrkesval, hur utbildningsvägar och arbetsmarknad förändras utifrån ett könsperspektiv eller hur könsstereotyper föreställningar kan utmanas.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lundström

Signerat av: Maria Lundström
Beslutsfattare

X Tomas Karlsson

Signerat av: Tomas Karlsson
Utredare

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-oss/om-utredningarna/utredning-2022-2023/larares-arbete-for-att-tidigt-motverka-konsbundna-utbildnings-och-yrkesval)

Bilaga 1: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena

speglar detta att både lärare, skollära och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.